

Nordiska njurdagar

Jag har i ett svagt øgonblikk åtagit mig at skriva notat om historiken til de Nordiska Njurdagarna. Det er nesten som at skriva njurmedicinens historia sedan Andra världskriget! Mina bestållare får hjelpe mig och jag skal sjålv sirkulera detta dokument till några som jag tror kan hjelpe til med denna fascinerande historia. Alltså - friskt vågat - halften vunnet!

Tidiga møten

Nordiskt medicinsk samarbeite har sjålvfallet lång tradition. Det specifikke njurmedisinske samarbeitet daterar sig til slutet av 1940-talet. Det var framstegen inom dialysbehandling og inforandet av perkutan njurbiopsi som utløste ett starkt behov av kontakt og rådslag om hur all ny information skulle vårderas og utnyttjas for patienternas bästa.

Det måste understrykas att sjukdomspanoramata då var ett annat ån i dag. Kronisk njursvikt var en ledande dødsorsak i 30-40 års åldern og många familjer med småbarn miste fedre og mødre i de skoningslose njursjukdomarna. Alla nyheter for diagnostik og behandling som njurbiopsi og dialys togs dårfor emot med stor entusiasme. Samtidig ska det inte stickas under stol med att många ledande medisinske foretrådere vid denna tid var uttalt negativa til dialysbehandling bl.a. med argumentet att "det var oetisk at ersåtte en organfunktion med en maskin". Många opprørde debatter fordes og omdømen falldes som senere såkert ångrades. Inte undra på att de som ville drive utvecklingen framåt søkte stod hos varandra !

Under æren 1949 - 1965 kallades til informelle nordiske njurmøten - det hår var ju långt fore tilkomsten av de nationelle njurforeningarna - som fikk arbeidsnavnet "Nordiske Njurdagar". Paul Iversen, den legendariske danske njurlåkaren, tog initiativet til det forste møtet i Kopenhamn dår tidens store møtte opp. Nils Alwall holl foredrag om dialys og ultrafiltration "men ingen forstod riktig hur revolutionerende Alwalls ideer var" enligt en sentida kommentar av Hårje Bucht.

Møten avhålls dårfter i Stockholm, Oslo, Helsingfors og Gøtebog (Marstrand), men dårfter avstannade all aktivitet for ett decennium. Dessa møten avhålls føre mitt intråde på den njurmedisinske arenan 1972, men jag horde dem ofta omtalas i starkt positive ordalag såvål professionellt som socialt. Vid møtet i Oslo ska sålunda norrmannen Fredrik Kiils nye dialysfilter - då en oxygenator for hjårt-lung maskin - ha presenterats for første gången. Den blev senere inspirationen for Garnbros engångsnjure! Vid møtet i Marstrand diskuteredes med hetta glomerulonefritens patogenes på basen av nye biopsidata og den nye immunofluorescence tekniken dår Danmarks Claus Brun spelade en ledande roll.

Nye møten

Når jag på hosten 1974 var på veg hem från møte i njurfysiologi i USA tråffade jag Fredrik Kiil på Kastrup. Han uttryckte då att det var ju for bedrøvelig att de fina nordiske njurmøtene helt hade torkat in! Jag tog med mig det til min chef Hårje Bucht i Goteborg som deltagit i de tidligere møtene og han blev "eld og lågor" for iden att återoppvåcke de Nordiske Njurdagarna. Hårje Bucht var då

ordförande i Svensk Njurmedicinsk Forening och alldeles på eget initiativ utnämnde han foreningens vårmøtet i Lund 1975 till Nordiska njurdagar och inbjöd nordiska kollegor till detta møte! Ett antal dok också upp med foredrag från Danmark, Norge och Finland där ett av de mer spektakulära var Børje Kuhlbacks beskrivning av spindelskivlingforgiftning - då en stor nyhet i Sverige. Självt Hollywood jag foredrag om betareceptor medierad reninsekretion.- nervøs kontroll av reninsekretionen var då en mycket stor nyhet!

Vi arbetade vidare och Harje Bucht som mindes att det var kollegorna i Oslo som brutit den tidigare møtesraden ordnade så att norrmånnen annonserade och genomförde regelrätta Nordiska Njurdagar på våren 1976 i Lillehammer, med deltagande av ett 60 tal kollegor från främst Norge och Sverige. Det blev ett mycket lyckat møte! Minnesvärt från det møtet var den första rapporten från Göteborg om njurtransplantation av diabetiker.

For att hålla igång de nordiska møtene inbjöd vi till ett nytt mote i Goteborg redan året därpå. Det blev välbesøkt och bjød på många intressanta foredrag. Kurt Lange, New York, talade, som inbjuden forelåsare, om studier av ett vaccin (numera nedlagt) mot glomerulonefrit, psykiatern Hans Forssman talade om nefrogen diabetes insipidus - han beskrev det tillståndet! - och Århusgruppen med Hans-E Hansen i teten talade om den litiumnefropati som de iakttagit och Minirin-testet som koncentrationprov gjorde entré på arenan! Odets nyck att Minirin-test hos vuxna nu i stor sett endast används for diagnostik av litiumnefropati.

Trots att några ansåg att det började bli for många njurmøten som skulle bevakas runt om ivärlden beslut vi i Goteborg att gå vidare med Nordiska Njurdagar vartannat år. I Sverige løste vi det så att vårmøtet vartannat år fick bli det nordiska møtet så antalet njurmøten for vår del økade inte. Jag tror de andra nordiska länderna gjorde något liknande. Enligt rotationsprincipen snurrade møtene igång och avholls 1979 i Malm6, 1981 i Helsingfors och 1983 i K6penhamn.

En fråga som trångde sig på var vem som var ansvarig for møtena. Det fanns ingen organisation bakom møtena och det fordrades ett personligt engagemang for att de skulle hållas igång. Vi insåg att det var en bräcklig grund att stå på. Vi fick då en idé från vår njurmedicinska tidning Scandinavian Journal of Urology and Nephrology där jag var njurmedicinsk redaktor. Tidningen är officiellt organ for Scandinavian Society of Urology och borde också vara organ for en Scandinavian Society of Nephrology. Jag drev därför frågan om att bilda en Scandinavian Society of Nephrology, SSN, som kunde balansera urologerna i tidningen. Det lyckades med aktivt stöd av Ulla Bengtsson i Lund och Sten Olsen i Århus. De finska och isländska deltagarna hade inget emot att det kallades "ett skandinaviskt sällskap". Den skandinaviska foreningen manglades igenom i de nationella foreningarna och stadfestes slutgiltigt vid møtet i Trondheim 1985 med alla de fem nordiska länderna som deltagare. Det år sålunda mdtet i Trodheim som riiknas som det lorsta i raden av SSN moten.

Utover oppgiften att ordna våra nordiska njurdagar vartannat år ålades SSN oppdraget att verka for utbildning och forskning i njurmedicin i och mellan våra nordiska medlemsländer.

Med denna bakgrund blir sålunda vårt nåsta møte 2009 det tretttonde i ordningen av SSN møten. Lågger vi till de møten som avhållits sedan de nordiska njurdagarna återuppväcktes 1975 blir nåsta møte det nittonde i raden. Lågger vi också till de fem informella møtena på

1950-60 talen som har karaktären av "skandinavisk njurmytologi", råknar vi tjugofyra. nordiska njurmöten - inte illa måste vi vållåggas! Personligen anser jag att vi ska hålla på numreringen av SSN moten - de är officiellt organiserade, öppna för omvärlden, avhålls numera på engelska, etc, etc. Men jag har förståelse för om vi ska råkna från "återuppståndelsen" 1975 som ledde fram till dagens mycket strukturerade och välbesökta möten! Däremot tycker jag vi kan avstå från de informella tidiga mötena om de inte kan dokumenteras bättre!

SSN-NSN möten

Raden av SSN moten är nu imponerande enligt nedanstående lista. Vid mötet i Odense 2001 ändrades namnet till Nordic Society of Nephrology - de flesta tyckte nog att det var ett bättre namn, men jag sörjde det gamla namnet en smula!. Vid detta tillfälle rättades också ett skrivfeil i stadgarna - biannual byttes mot biennial! Vi är ju en biennial med möten vartannat år och inte en förening som sammanträder två gånger årligen!.

Kanske vi skulle komplettera med vilka som varit ordförande i SSN-NSN och de som varit mötesordförande, men i allmänhet är det samma personer tror jag. Det är nämligen ordförande i njurföreningen i det land som arrangerar NSN mötet som är ordförande i NSN också - det kan finnas något undantag!

1985 Trondheim

1987 Visby

1989 Åbo

1991 Ålborg

1993 Reykjavik

1995 Oslo

1997 Lund

1999 Tampere

2001 Odense

2003 Reykjavik

2005 Bergen

2007 Gøteborg

2009 Helsingfors

Jag har alla program från 1976 utomhus 1987 Visby, 1995 Oslo, Lund 1997, Bergen 2005 och 2007 Göteborg. Jag hoppas någon annan har dem. Program från de tidiga mötena på 50-60-talen har jag inte heller. Det finns en del gamla uvar kvar som var med på den tiden som Per Åke Orsten, Claus Brun och Fredrik Kiil, men jag har inte kontaktat dem.

NSN har spelat och spelar sin roll som organisatör av de nordiska mötena på ett utmärkt sätt. Det NSN inte gjort är att ta initiativ när det gäller uppgifterna att driva frågor kring utbildning och forskning som ingår i uppdraget.

Till sist vill jag framföra ett förslag. Det kan vara tid att göra NSN fristående från de nationella föreningarna för att möjliggöra ett bredare engagemang från NSNs sida i utbildning och forskning. Vi borde kunna bli ett värdefullt komplement - samtalspartner - till International och American Societies of Nephrology och till EDTA-ERA, men det kräver en ny och slagkraftig organisation av det nordiska samarbetet. Finansiellt stöd för nordiskt samarbete i denna form kan säkert påräknas. En ny organisation kräver förstås ett konsensus bland medlemsländerna. Dags för ett initiativ?

Detta om historien, kommentera, komplettera och rätta gärna!

Göteborg i april 2009.

Mattias Aurell